

О. О. Сербін,
аспірант, Український Державний Університет науки і технологій
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0007-6047-4995>

DOI: 10.32702/2306-6814.2025.10.202

ВИКЛИКИ ТА РОЗВИТОК БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В ПЕРІОД ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ У 2025 РОЦІ

О. Serbin,
Postgraduate student, Ukrainian State University of Science and Technology

CHALLENGES AND DEVELOPMENT OF THE BANKING SYSTEM OF UKRAINE DURING MARTIAL LAW IN 2025

У статті розглянуто сучасний стан банківської системи України в умовах дії воєнного стану, викликаного збройною агресією Російської Федерації у 2022 році. Війна суттєво вплинула на функціонування фінансового сектору, обумовивши необхідність адаптації банків до нових умов, посилення стійкості та розвитку інноваційних механізмів фінансування економіки. Аналізується вплив основних викликів, серед яких особливу увагу приділено ризику дефолту України у травні 2025 року, що має потенційно руйнівні наслідки для банківської системи, національної економіки та добробуту населення. Дослідження акцентує увагу на адаптивних стратегіях банків, що передбачають цифрову трансформацію банківських послуг, оптимізацію управління ризиками, реструктуризацію портфелів кредитів та депозитів, а також активну співпрацю з міжнародними фінансовими організаціями. У роботі проведено порівняльний аналіз досвіду стабілізації банківських систем у країнах, що пережили військові конфлікти, таких як Хорватія, Ірак, Боснія і Герцеговина, з метою виявлення ефективних підходів до відновлення фінансової інфраструктури в умовах глибокої економічної кризи.

Використані методи дослідження включають аналітичний огляд літератури, порівняльний аналіз статистичних даних, метод системного підходу, логічне узагальнення та індуктивний підхід. Встановлено, що основними викликами для банківського сектору є економічна нестабільність, зростання інфляції, девальвація національної валюти, падіння довіри населення до фінансової системи, відтік капіталу за кордон та підвищення ризику кіберзагроз.

У статті детально розглядаються заходи, вжиті Національним банком України, серед яких запровадження валютних обмежень, заборона на дострокове зняття депозитів, розширення програм рефінансування для системно важливих банків, моніторинг ліквідності банківської системи та зміцнення вимог до капіталізації банків. Також висвітлюються ініціативи уряду України щодо залучення міжнародної допомоги від МВФ, Світового банку, Європейського Союзу та інших партнерів.

У рамках дослідження запропоновано низку практичних рекомендацій щодо стабілізації банківського сектору в умовах високих ризиків. До них віднесено: активізацію реструктуризації непрацюючих кредитів (NPL), розвиток державних програм страхування депозитів, стимулювання інвестицій у банківський сектор шляхом надання податкових пільг, розширення використання фінансових технологій (FinTech), удосконалення системи корпоративного управління в банках.

Особлива увага приділена розгляду ролі цифровізації банківської діяльності в умовах обмеження фізичного доступу клієнтів до банківських установ. Показано, що впровадження мобільного банкінгу, електронних платіжних систем, технологій біометричної ідентифікації сприяє збереженню клієнтської бази, підвищенню рівня довіри та забезпеченню безперервності фінансових операцій.

У статті підкреслюється важливість інтеграції банківської системи України у глобальний фінансовий простір. Для цього запропоновано шляхи гармонізації регуляторної політики із стандартами Європейського Союзу, участь у міжнародних платіжних системах, активізацію транскордонного співробітництва банківських установ.

У дослідженні також проаналізовано ймовірні сценарії розвитку ситуації залежно від економічної динаміки, політичних рішень та рівня підтримки міжнародної спільноти. Оптимістичний сценарій передбачає поступове відновлення економіки та стабілізацію банківської системи до кінця 2025 року, песимістичний — зростання ризиків дефолту, зниження рівня довіри до банківської системи та поглиблення фінансової кризи.

Наукова новизна дослідження полягає у комплексному підході до аналізу стану та перспектив розвитку банківської системи України в умовах воєнного стану, систематизації викликів та можливостей, а також розробці рекомендацій щодо мінімізації ризиків та підвищення стійкості банківського сектору.

Практичне значення дослідження полягає у можливості використання отриманих результатів державними органами, банківськими установами та інвесторами для розробки антикризових стратегій управління фінансовими ризиками, покращення структури банківських активів, стимулювання розвитку цифрових фінансових сервісів.

Таким чином, результати дослідження мають важливе теоретичне і практичне значення для забезпечення фінансової стабільності України у період дії воєнного стану та подальшого економічного відновлення країни.

The article analyzes the current state of Ukraine's banking system during the period of martial law, introduced in response to the full-scale armed aggression by the Russian Federation in 2022. The war has significantly affected the functioning of the financial sector, necessitating rapid adaptation by banks to new operational realities, enhancement of financial resilience, and the development of innovative mechanisms for financing the economy. Special attention is given to the analysis of the primary challenges facing the banking sector, with a particular focus on the risk of Ukraine's default in May 2025, which poses potentially devastating consequences for financial stability, economic development, and citizens' welfare.

The research highlights the adaptive strategies adopted by Ukrainian banks, including the digital transformation of banking services, optimization of risk management processes, restructuring of loan and deposit portfolios, and the strengthening of cooperation with international financial institutions. A comparative analysis is conducted of the experiences of other countries that endured military conflicts, such as Croatia, Iraq, and Bosnia and Herzegovina, in order to identify effective approaches for restoring financial infrastructure in conditions of profound economic crises.

The study employs methods such as analytical literature review, comparative statistical analysis, systematic approach methodology, logical generalization, and inductive reasoning. It is established that the major challenges for the banking sector include economic instability, high inflation, depreciation of the national currency, erosion of public trust in the financial system, capital flight, and an increase in cyberthreats.

The article provides an in-depth analysis of the measures undertaken by the National Bank of Ukraine (NBU), including the introduction of currency restrictions, prohibition of premature deposit withdrawals, expansion of refinancing programs for systemically important banks, ongoing monitoring of banking liquidity, and the strengthening of capitalization requirements. In addition, it outlines governmental initiatives aimed at securing international assistance from the International Monetary Fund (IMF), the World Bank, the European Union, and other partners.

Within the research framework, a series of practical recommendations are proposed to enhance the resilience of Ukraine's banking sector amidst high levels of systemic risk. These recommendations include: accelerating the restructuring of non-performing loans (NPLs), expanding state deposit insurance programs, stimulating investment in the banking sector through the introduction of tax incentives, enhancing the integration of financial technologies (FinTech), and improving corporate governance structures within banks.

Special attention is devoted to the role of digitalization of banking services under conditions of limited physical access to banking facilities. The implementation of mobile banking, electronic payment systems, and biometric identification technologies is demonstrated to contribute to the retention of client bases, the increase of trust levels, and the continuity of financial operations.

The article emphasizes the critical importance of integrating Ukraine's banking system into the global financial infrastructure. Recommendations are made for harmonizing regulatory frameworks with European Union standards, participating in international payment systems, and promoting cross-border cooperation among banking institutions.

The research also outlines potential development scenarios depending on economic trends, political decisions, and the level of support from the international community. An optimistic scenario predicts gradual economic recovery and stabilization of the banking system by the end of 2025, while a pessimistic scenario foresees an escalation of default risks, erosion of public trust, and deepening of the financial crisis.

The scientific novelty of the study lies in its comprehensive approach to analyzing the current status and development prospects of Ukraine's banking system during martial law, the systematization of challenges and opportunities, and the formulation of risk mitigation strategies and recommendations for enhancing sectoral resilience.

The practical significance of the study lies in the potential application of its findings by governmental authorities, banking institutions, and investors in developing anti-crisis financial management strategies, improving the structure of banking assets, and promoting the development of digital financial services.

Thus, the research results are of significant theoretical and practical importance for ensuring Ukraine's financial stability during martial law and supporting the country's future economic recovery.

Ключові слова: банківська система, воєнний стан, дефолт, стабільність, економіка України, фінансова система, міжнародна допомога.

Key words: banking system, martial law, default, stability, Ukrainian economy, financial system, international assistance.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Фінансова система є фундаментальною складовою функціонування будь-якої держави, забезпечуючи стабільний рух капіталу, підтримку інвестиційних процесів, розвиток бізнесу та гарантування соціальних зобов'язань. В умовах стабільного економічного середовища банки виступають провідниками економічного розвитку, фінансуючи нові проекти, підтримуючи підприємницьку активність та забезпечуючи ліквідність на фінансовому ринку. Однак за умов глибокої політичної нестабільності, війни чи масштабної економічної кризи банківська система зіштовхується з надзвичайно складними викликами, що вимагають не тільки оперативної реакції, а й стратегічного переосмислення підходів до її функціонування.

Запровадження в Україні воєнного стану у 2022 році стало відповіддю на безпрецедентні виклики, пов'язані з агресією Російської Федерації. Від початку повномасштабного вторгнення банківська система зіткнулася із сукупністю потрясінь, що водночас охоплювали макроекономічний, інституційний та соціальний рівні. Фінансові ринки опинилися у стані глибокої турбулентності, спричиненої скороченням обсягів виробництва, міграцією населення, пошкодженням інфраструктури та порушенням традиційних ланцюгів постачання.

У цих умовах банки були змушені оперативно перебудовувати свою діяльність: адаптувати бізнес-моделі, запроваджувати цифрові сервіси, змінювати політику

ризик-менеджменту, посилювати заходи безпеки, як фізичної, так і кібернетичної. З одного боку, банківський сектор продемонстрував вражаючу гнучкість та стійкість завдяки попереднім реформам, що проводилися в період 2015—2020 років, з іншого — зберігаються глибинні ризики, пов'язані із зростанням непрацюючих активів, зниженням платоспроможності позичальників та ймовірністю дефолту держави.

Однією з найбільш загрозливих тенденцій є значне зниження економічної активності на тлі війни. Руйнування промислових підприємств, втрата експортних можливостей, падіння внутрішнього попиту безпосередньо вплинули на банківські баланси через зростання обсягу неповернених кредитів. Навіть найстійкіші банки змушені були переглядати свої кредитні портфелі, проводити масову реструктуризацію зобов'язань клієнтів, збільшувати резерви під можливі втрати. Це, у свою чергу, призводило до зниження їхнього прибутку, що в перспективі може підірвати капіталізацію системи.

Не менш важливим викликом став ризик девальвації гривні та інфляційного тиску. Падіння валютних надходжень із експорту, зростання державних витрат на військові потреби та гуманітарну допомогу сприяли збільшенню дефіциту платіжного балансу. Національний банк України був змушений запровадити адміністративні обмеження на валютному ринку, ввести фіксований курс гривні до долара США та встановити обмеження на виведення капіталу. Хоча ці заходи тимчасово

во стабілізували ситуацію, вони створили нові проблеми для банків, особливо для тих, хто активно працював у сфері міжнародних розрахунків та кредитування експортно-орієнтованих підприємств.

Окремої уваги заслуговує питання довіри населення до банківської системи. Під час воєнних дій ризик втрати довіри стає критичним фактором, здатним запустити процеси банківських панік і масового відтоку депозитів. Попри значні зусилля з боку НБУ щодо підтримання стабільності, в окремі періоди спостерігалось скорочення депозитної бази банків, що змушувало їх звертатися за рефінансуванням. Програми гарантування вкладів частково пом'якшували цю проблему, однак психологічний фактор залишався важко передбачуваним і залежним від військово-політичної ситуації.

Надзвичайну загрозу для стабільності банківської системи становить ризик дефолту держави, особливо прогнозований на травень 2025 року. Його настання призведе до серйозного зниження суверенного кредитного рейтингу, втрати доступу до міжнародних фінансових ринків, стрімкого зростання вартості запозичень та нової хвилі економічної рецесії. У такій ситуації банки опиняться під потрійним тиском: через зростання процентних ставок, збільшення частки неплатоспроможних клієнтів та обмеження власної ліквідності.

Варто також враховувати кібернетичні ризики, які суттєво зросли під час війни. Банківські установи стали одними з основних цілей для атак, що мало на меті дестабілізацію критичної інфраструктури держави. Порушення роботи платіжних систем, крадіжки даних клієнтів, атаки на сервери створюють додаткові витрати для банків на забезпечення кібербезпеки та резервування інфраструктури.

Значним викликом є також забезпечення операційної діяльності банків у регіонах, де ведуться активні бойові дії або які перебувають під тимчасовою окупацією. Переміщення офісів, збереження баз даних, забезпечення безпеки працівників і клієнтів — усі ці аспекти вимагають серйозних витрат та організаційних зусиль.

Незважаючи на масштабність викликів, банківська система України продемонструвала високий рівень адаптивності завдяки попереднім реформам, таким як запровадження міжнародних стандартів фінансової звітності, очищення ринку від неплатоспроможних банків, підвищення вимог до капіталізації та прозорості. Саме ці заходи стали основою для відносно стійкості системи навіть в умовах війни.

Проте без системної підтримки з боку держави та міжнародної спільноти банківська система не зможе довготривало забезпечувати стабільність фінансової сфери. Наразі важливим завданням є продовження співпраці з Міжнародним валютним фондом, Світовим банком, Європейським союзом та іншими фінансовими інституціями для залучення необхідних ресурсів на підтримку ліквідності банків та рекапіталізацію економіки.

Таким чином, в умовах війни банківська система України одночасно виконує подвійне завдання: забезпечення поточної фінансової стабільності та підготовка до післявоєнного відновлення економіки. Саме тому вивчення її сучасного стану, ризиків і перспектив розвитку набуває виняткової актуальності та потребує комплексного наукового підходу.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Проблематика стійкості банківської системи в умовах кризових явищ привертала увагу науковців упродовж тривалого часу, проте війна в Україні створила нові, безпрецедентні обставини, що потребують оновленого наукового осмислення. Дослідження останніх років значною мірою зосереджені на оцінці факторів, які впливають на функціонування банків під час системних потрясінь, а також на розробці механізмів забезпечення їхньої стабільності.

У своїй роботі "Фінансова стабільність банківського сектору в період економічних шоків" (2023) Іванюта Т.М. приділяє особливу увагу аналізу ролі ліквідності та капіталізації банків як ключових факторів виживання в умовах економічної нестабільності. Автор досліджує механізми реагування банківських установ на зовнішні шоки, підкреслюючи важливість превентивних заходів, таких як створення резервів, збереження диверсифікованої структури активів і активне управління ризиками. Іванюта наголошує, що швидкість адаптації банківської системи залежить від гнучкості її внутрішніх процедур та ефективності регуляторної політики держави.

Шаров О.І. у монографії "Вплив війни на банківську систему України: виклики та перспективи" (2023) акцентує увагу на глибинних структурних змінах, які зазнала банківська система України у зв'язку з війною. Автор аналізує падіння обсягів кредитування, зміну депозитної політики банків, а також введення обмежень на валютні операції. Шаров підкреслює, що в умовах війни першочергового значення набуває підтримка довіри вкладників через забезпечення доступності фінансових послуг навіть у зонах бойових дій, розвиток дистанційних каналів обслуговування та впровадження електронних фінансових інструментів.

Геєць В.М. у своїй праці "Фінансові ризики в умовах військової економіки" (2022) висвітлює багатовимірний характер ризиків, що виникають під час збройних конфліктів. Серед ключових викликів автор виділяє ризик втрати платоспроможності позичальників, погіршення якості банківських активів, збільшення витрат на забезпечення безпеки операцій та зростання потреби у державній підтримці ліквідності. Геєць також аналізує досвід попередніх фінансових криз в Україні, вказуючи на необхідність посилення наглядових функцій регулятора та розробки спеціальних антикризових механізмів.

Важливий внесок у дослідження теми зроблено у колективній монографії під редакцією Поручника А.М. "Економіка України в умовах війни: фінансово-банківські аспекти" (2023). У цій праці акцентується увага на комплексному підході до відновлення фінансового сектору після завершення бойових дій. Автори аналізують роль міжнародної фінансової допомоги, необхідність реструктуризації державного боргу, модернізації банківських технологій та гармонізації українського законодавства з європейськими стандартами. Особливе місце відведено питанням інституційного розвитку банківської системи, впровадженню принципів прозорості та підзвітності.

Значний аналітичний матеріал міститься також у звітах Національного банку України за 2022—2024 роки. У цих документах докладно описано оперативні заходи

для підтримання стабільності банківської системи в умовах війни: введення тимчасових валютних обмежень, забезпечення рефінансування банків, контроль за дотриманням нормативів ліквідності, заохочення банків до консервативного підходу в оцінці кредитних ризиків. Звіти НБУ засвідчують, що банківська система України, незважаючи на масштабні виклики, зберігає загальну фінансову стійкість, хоча окремі ризики залишаються суттєвими.

Окремо варто згадати результати досліджень Світового банку та Міжнародного валютного фонду щодо фінансового сектору України. У звітах цих організацій вказується на високу ефективність оперативних заходів НБУ, однак наголошується на необхідності подальших реформ, зокрема посилення механізмів боротьби з неплатоспроможністю, реформування судової системи для захисту прав кредиторів та поліпшення корпоративного управління в банках.

Таким чином, проведений аналіз літературних джерел засвідчує, що сучасна банківська система України має унікальні можливості для трансформації та розвитку навіть у надзвичайно складних умовах воєнного стану. Водночас науковці підкреслюють важливість комплексного підходу, що включає не лише підтримку ліквідності та платоспроможності банків, але й удосконалення регуляторної бази, розвиток цифрової інфраструктури, інтеграцію до міжнародних фінансових систем.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Ця наукова робота створена, щоб дослідити банківську систему, яка виступає опорою для реалізації державних програм підтримки бізнесу і населення, фінансування оборонних витрат, стабілізації національної валюти. Тому її стійкість має вирішальне значення для виживання економіки в умовах війни та успішного відновлення у майбутньому.

Враховуючи складність об'єкта дослідження, цілі реалізується через вирішення низки конкретних завдань:

- проаналізувати трансформаційні процеси у банківському секторі України під впливом війни та воєнного стану;
- визначити основні виклики і ризики, що постали перед банківськими установами у 2022—2025 роках;
- оцінити вплив потенційної загрози дефолту України у травні 2025 року на стійкість банківської системи;
- виявити основні адаптивні механізми банків у відповідь на кризові явища;
- проаналізувати заходи Національного банку України та уряду щодо стабілізації банківської системи;
- здійснити порівняльний аналіз досвіду інших країн, що переживали збройні конфлікти, з метою визначення можливих шляхів відновлення;
- сформулювати практичні рекомендації щодо зміцнення банківської системи України в умовах високої невизначеності.

Об'єктом дослідження виступає банківська система України як комплексна фінансово-економічна структура, що забезпечує акумуляцію, перерозподіл і використання грошових ресурсів у період воєнного стану.

Предметом дослідження є процеси функціонування, адаптації та розвитку банківської системи в умовах війни, а також механізми державного регулювання та міжнародної підтримки.

Важливо підкреслити, що досягнення поставленої мети потребує міждисциплінарного підходу, який поєднує методи фінансового аналізу, економічної теорії кризових явищ, елементів міжнародного права та досвіду економічного відновлення.

Особливу увагу в рамках дослідження приділено виявленню тенденцій цифровізації банківських послуг, яка стала одним із ключових чинників стійкості фінансового сектору в умовах обмежень воєнного часу.

Таким чином, реалізація мети і завдань дослідження дозволить комплексно оцінити поточний стан банківської системи України, спрогнозувати основні ризики її розвитку у найближчій перспективі та розробити практичні рекомендації щодо зміцнення фінансової стійкості країни в умовах тривалого військового конфлікту.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Запровадження воєнного стану в Україні у 2022 році стало каталізатором масштабних трансформацій у банківському секторі.

Попри надзвичайно складні обставини, система зберегла свою функціональність, демонструючи помітний рівень стійкості. На кінець 2023 року у банківській системі працювало понад 65 установ, більшість із яких зуміли адаптуватися до нових реалій через розвиток дистанційних каналів обслуговування та цифрових сервісів.

Проте вплив війни був потужним: обсяги кредитування скоротилися на 25%, а обсяги депозитів — на 18% порівняно з довоєнним рівнем. Спостерігалось суттєве погіршення якості кредитних портфелів через неспроможність багатьох позичальників виконувати свої зобов'язання. Водночас, завдяки своєчасним заходам НБУ — зокрема рефінансуванню банків та обмеженням на валютні операції — вдалося уникнути масового краху банків.

Основні ризики для банківської системи. Стан банківської системи України в період війни формується під впливом ряду системних ризиків. Найбільш серйозними серед них є економічна рецесія, викликана руйнуванням промисловості та інфраструктури, скороченням внутрішнього попиту та експорту.

Серед валютних ризиків особливо критичною є проблема обмеження доступу до валютних ресурсів, що ускладнює міжнародні розрахунки та експортно-імпортні операції.

Кіберзагрози стали ще одним важливим чинником ризику. За даними Служби безпеки України, кількість кібератак на банківську інфраструктуру зросла у 2023 році на 35% порівняно з попереднім періодом.

Аналіз загрози дефолту у травні 2025 року

Одним із найсерйозніших викликів для банківської системи залишається загроза державного дефолту у травні 2025 року. Серед причин можливого дефолту варто відзначити: збільшення державного боргу (до 95% ВВП), високе навантаження на бюджет через військові витрати, залежність від зовнішнього фінансування.

У разі дефолту можливі такі наслідки для банківської системи:

- падіння кредитних рейтингів банків,
- зростання процентних ставок,
- масовий відтік депозитів,
- зниження доступу до міжнародного фінансування.

Для мінімізації наслідків кризи банки України впроваджують активні заходи адаптації.

Одним із ключових напрямів є цифровізація банківських послуг, що дозволяє обслуговувати клієнтів навіть за умов руйнування фізичної інфраструктури.

В умовах тривалої військової агресії банки України змушені були оперативно впроваджувати нові стратегії адаптації, спрямовані на збереження фінансової стійкості, підтримання довіри клієнтів та забезпечення безперервності основних банківських операцій.

Основними напрямками такої адаптації стали цифровізація банківських послуг, реструктуризація кредитних портфелів, активне управління ризиками та залучення додаткової ліквідності через механізми рефінансування.

Одним із ключових показників, що ілюструють ефективність адаптаційних стратегій, є динаміка депозитної бази фізичних осіб.

Таблиця 1. Ключові фінансові показники України (2021–2025)

Показник	2021	2022	2023	2024	2025 (прогноз)
Державний борг (% ВВП)	65%	82%	87%	92%	95%
Інфляція (%)	10%	26%	18%	14%	12%
ВВП (млрд дол.)	195	145	160	175	190

Після різкого падіння обсягів депозитів у 2022 році внаслідок загострення військових дій спостерігається поступове їхнє відновлення, що свідчить про часткове відновлення довіри населення до банківської системи. Ця тенденція відображена на рисунку 1.

Відображає спад депозитів у 2022 році через війну, а потім поступове відновлення 2023–2025 рр.

Подібно до депозитів, динаміка частки непрацюючих кредитів (NPL) є важливим індикатором стійкості банківського сектору. Військові дії та економічний спад призвели до суттєвого зростання NPL у 2022–2023 роках. Однак реалізація програм реструктуризації кредитних портфелів дозволила стабілізувати ситуацію, що демонструється на рисунку 2.

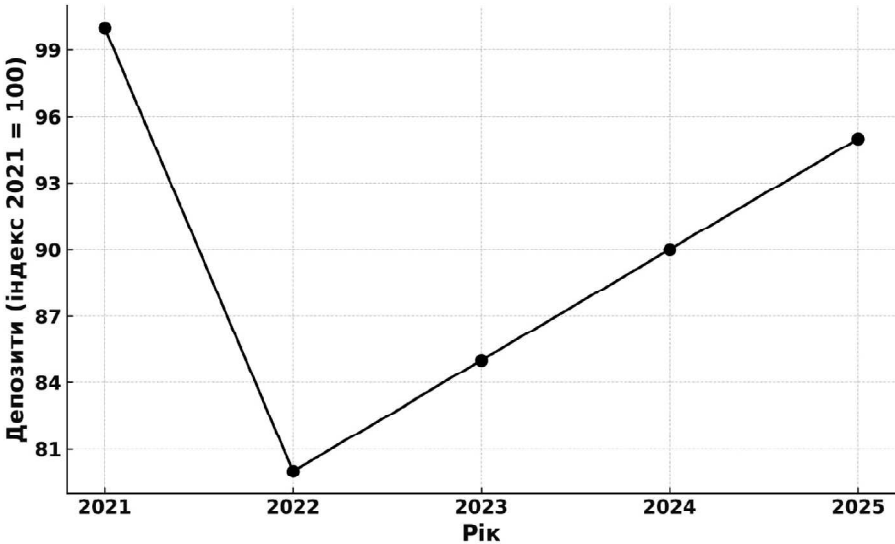

Рис. 1. Динаміка депозитів

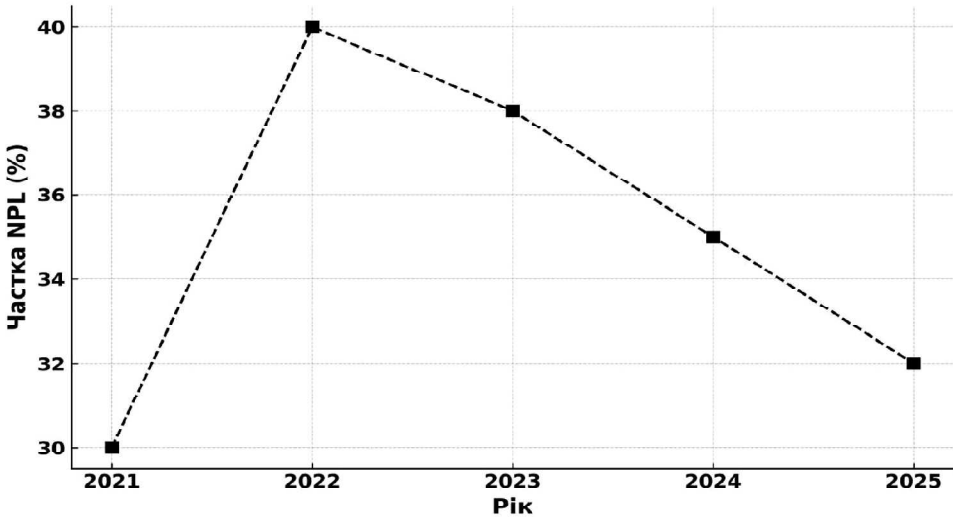

Рис. 2. Частка непрацюючих кредитів (NPL)

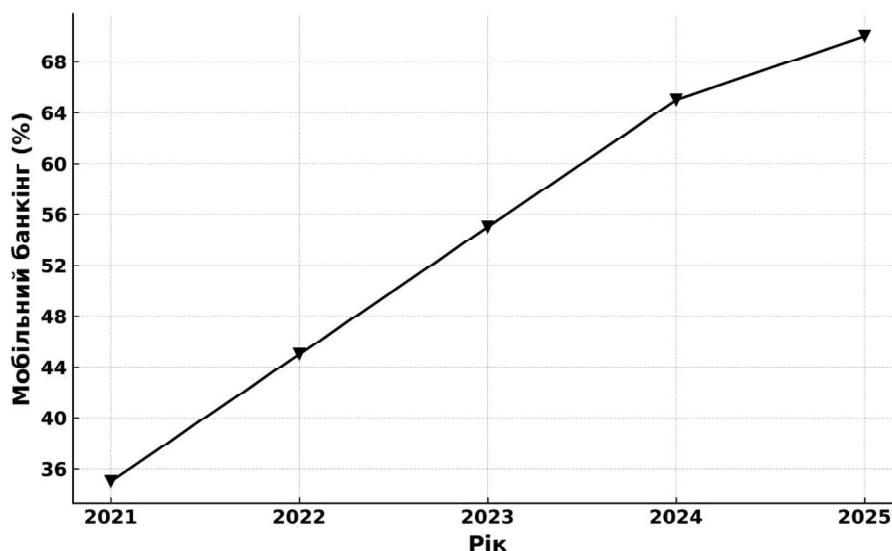

Рис. 3. Використання мобільного банкінгу

Зростання частки непрацюючих кредитів на піку війни та стабілізацію у 2025 році.

Важливим аспектом антикризової стратегії стала також активна цифровізація банківських послуг. Перехід значної частини клієнтів до мобільного та інтернет-банкінгу дозволив банкам забезпечити безперервність обслуговування навіть за умов фізичних обмежень. Динаміка зростання використання мобільного банкінгу в Україні впродовж 2021—2025 років наведена на рисунку 3.

Активне зростання використання мобільного банкінгу серед населення як адаптивний тренд.

Таким чином, аналіз основних макроекономічних і фінансових індикаторів підтверджує ефективність обраних стратегій адаптації банківської системи до викликів воєнного часу, хоча водночас вказує на необхідність подальшого вдосконалення механізмів ризик-менеджменту та цифрової трансформації фінансових послуг.

Міжнародний досвід подолання фінансових криз у війнах

Досвід інших країн свідчить, що подолання фінансових наслідків війни потребує активної державної політики та міжнародної підтримки.

Хорватія (1990-ті роки):

Після війни уряд країни реалізував програму капіталізації банків за рахунок державних фондів і міжнародних донорів, що дозволило відновити довіру населення до банківської системи. Ключову роль відіграли іноземні інвестиції в банківський сектор та суворий нагляд з боку центрального банку.

Ірак (після 2003 року):

Відновлення фінансової системи базувалося на валютній реформі, лібералізації фінансового сектору та залученні міжнародних експертів для модернізації банківських операцій. Особлива увага приділялася створенню надійної інфраструктури електронних платежів.

Боснія і Герцеговина (1990-ті роки):

Ключовим фактором стабілізації стало впровадження єдиної платіжної системи та залучення іноземних банків, що забезпечили приплив капіталу і сприяли відновленню кредитування економіки.

Аналіз міжнародного досвіду свідчить: для ефективного відновлення банківської системи Україні необхідно продовжувати реформування, залучати зовнішню фінансову допомогу, модернізувати технології та підвищувати рівень довіри до банківських установ.

ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

Банківська система України демонструє високу стійкість, незважаючи на безпрецедентні виклики, спричинені війною та економічною нестабільністю. Проте існує значна кількість ризиків, які потребують системного вирішення.

Основні висновки:

— Банки змогли адаптувати свої процеси до нових реалій через цифровізацію та оптимізацію витрат.

— НБУ виконує важливу стабілізаційну роль, проте зберігається загроза дефолту.

— Міжнародна допомога залишається критично важливою для підтримки фінансової стійкості.

— Необхідно підвищити якість управління ризиками, особливо в умовах зростання частки проблемних активів (NPL).

Рекомендації:

— Продовжити співпрацю з МВФ та Світовим банком для фінансування дефіциту бюджету.

— Активізувати реструктуризацію проблемних кредитів у банківських портфелях.

— Поглиблювати цифровізацію банківських процесів для забезпечення доступу клієнтів до фінансових послуг навіть в умовах фізичних обмежень.

— Розширити програми гарантування депозитів для зміцнення довіри населення.

— Підвищувати рівень кібербезпеки банківських установ.

Література:

1. Іванюта Т. М. Фінансова стабільність банківського сектору в період економічних шоків. Київ: КНЕУ, 2023. 210 с.

2. Шаров О. І. Вплив війни на банківську систему України: виклики та перспективи. Київ: НІСД, 2023. 188 с.

3. Геєць В. М. Фінансові ризики в умовах військової економіки. Київ: Інститут економіки та прогнозування НАН України, 2022. 240 с. URL: <https://ief.org.ua> (дата звернення: 20.04.2025).

4. Економіка України в умовах війни: фінансово-банківські аспекти / за ред. А. М. Поручника. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2023. 325 с.

5. Національний банк України. Основні показники банківської системи України за 2022-2024 рр. [Електронний ресурс]. URL: <https://bank.gov.ua> (дата звернення: 20.04.2025).

6. Світовий банк. Оцінка економічного впливу війни на Україну (2023) [Електронний ресурс]. URL: <https://www.worldbank.org/en/country/ukraine> (дата звернення: 20.04.2025).

7. Міжнародний валютний фонд. Співпраця з Україною: огляд фінансової стійкості (2024) [Електронний ресурс]. URL: <https://www.imf.org/en/Countries/UKR> (дата звернення: 20.04.2025).

8. Головні банкіри України про банкінг під час війни та бачення 2023 року. Forbes Україна. 2022. 30 грудня. URL: <https://forbes.ua/money/golovni-bankiri-ukraini-pro-banking-pid-chas-viyni-ta-bachennya-2023-roku-23012023-10945> (дата звернення: 20.04.2025).

9. Ситник Н. С., Васьків І. М. Фінансова безпека банків як один із складників фінансової безпеки держави. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. 2018. Т. 29 (68).

10. Забчук Г., Івашук О. Ризики банківської системи України в умовах воєнного стану. Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації. 2022. № 1—2. С. 50—61.

References:

1. Ivaniuta, T. (2023), Finansova stabil'nist' bankivs'koho sektoru v period ekonomichnykh shokiv [Financial Stability of the Banking Sector during Economic Shocks], KNEU, Kyiv, Ukraine.

2. Sharov, O. (2023), Vplyv viyny na bankivs'ku systemu Ukrainy: vyklyky ta perspektyvy [Impact of the War on the Banking System of Ukraine: Challenges and Prospects], NISD, Kyiv, Ukraine.

3. Heiets, V. (2022), Finansovi ryzyky v umovakh viys'kovoï ekonomiky [Financial Risks in Conditions of a Wartime Economy], Institute for Economics and Forecasting of NAS of Ukraine, Kyiv, Ukraine. Available at: <https://ief.org.ua> (Accessed: 20 April 2025).

4. Poruchnyk, A. (2023), Ekonomika Ukrainy v umovakh viyny: finansovo-bankivs'ki aspekty [The Economy of Ukraine in Wartime: Financial and Banking Aspects], Ivan Franko National University of Lviv, Lviv, Ukraine.

5. National Bank of Ukraine (2024), "Main Indicators of the Banking System of Ukraine for 2022—2024", Available at: <https://bank.gov.ua> (Accessed: 20 April 2025).

6. World Bank (2023), "Assessment of the Economic Impact of the War on Ukraine", Available at: <https://www.worldbank.org/en/country/ukraine> (Accessed: 20 April 2025).

7. International Monetary Fund (2024), "Cooperation with Ukraine: Overview of Financial Stability", Available

at: <https://www.imf.org/en/Countries/UKR> (Accessed: 20 April 2025).

8. Forbes Ukraine (2022), "Top Bankers of Ukraine on Banking during the War and their Vision for 2023", Available at: <https://forbes.ua/money/golovni-bankiri-ukraini-pro-banking-pid-chas-viyni-ta-bachennya-2023-roku-23012023-10945> (Accessed: 20 April 2025).

9. Sytnyk, N. and Vaskiv, I. (2018), "Financial Security of Banks as a Component of State Financial Security", Scientific Notes of V.I. Vernadskyi Taurida National University, Vol. 29 (68).

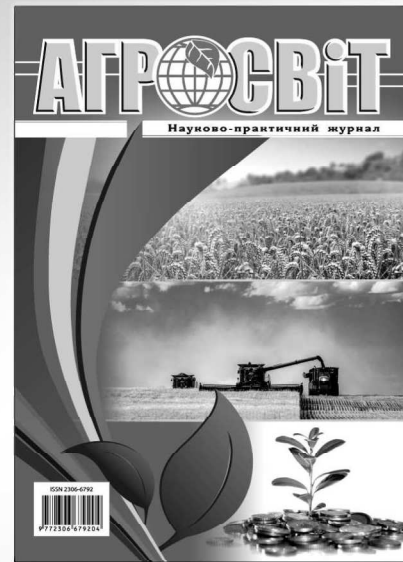
10. Zabcuk, H. and Ivashchuk, O. (2022), "Risks of the Ukrainian Banking System under Martial Law", Institute of Accounting, Control and Analysis in the Conditions of Globalization, vol. 1—2, pp. 50—61.

Стаття надійшла до редакції 05.05.2025 р.

АГРОСВІТ

<https://nauka.com.ua>

Передплатний індекс: 23847

Виходить 24 рази на рік

Журнал включено до переліку наукових фахових видань України з ЕКОНОМІЧНИХ НАУК (Категорія «Б»)

Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292